

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΗΣ ΣΤΑ ΘΥΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗ ΑΡΤΑΣ
{ Ο Καταρράκτης στις φλόγες }
υποστρατήγου ε.α. Νικολάου Ζαρκάδα

Οκτώβριος 2025 Συμπληρώνονται ογδόντα δύο χρόνια από την αποφράδα εκείνη ημέρα, την 26 η Οκτωβρίου 1943, κατά την οποία το πανέμορφο χωριό μας, το καμάρι των Τζουμέρκων Καταρράκτης παραδόθηκε στις φλόγες από τις ναζιστικές κατοχικές δυνάμεις.

Πυρπολήθηκαν το σύνολο σχεδόν των σπιτιών του κέντρου και το μεγαλύτερο μέρος αυτών των συνοικισμών Σγάρας, Μηλέας {Σκλούφας} και Κρυσπηγής {Μουτσιάρας}, δημόσια κτήρια, σχολεία και εκκλησίες. Μια πυρπόληση, η οποία κράτησε δύο ημέρες, 26 και 27 Οκτωβρίου 1943.

Από τις φλόγες, οι οποίες συνοδεύτηκαν και από δέκα οκτώ ανθρώπινα θύματα γλίτωσε μόνον η εκκλησία {το καθολικόν} της Ιεράς Μονής Αγίας Αικατερίνης, της οποίας την πόρτα δεν μπόρεσαν να παραβιάσουν. Αποδόθηκε δε, από τους κατοίκους του χωριού, σε θαύμα της Αγίας Αικατερίνης. Δεν είχαν όμως τα βοηθητικά της μονής κτήρια την ίδια τύχη, είτε αρχονταρίκι, κελιά κ.λπ.

Η Πολιτεία αναγνώρισε το ολοκαύτωμα του χωριού μετά των θυμάτων του και με Προεδρικό Διάταγμα {ΠΔ 49/2017 – ΦΕΚ 79 Α'} χαρακτήρισε και κατέταξε αυτό στην κατηγορία των "Μαρτυρικών Χωριών" της Πατρίδας μας.

Μετά από αυτή τη διάκριση ιδρύθηκε, οργανώθηκε και λειτουργεί με έδρα το χωριό η **"Πανελλήνια Ένωση Θυμάτων και Φίλων Θυμάτων Μαρτυρικού Χωριού Καταρράκτης Άρτας"** με την πρωτοβουλία, την ευγενή φροντίδα και μέριμνα της οποίας οργανώνεται και πραγματοποιείται κάθε χρόνο την τελευταία Κυριακή του μήνα Οκτωβρίου τελετή επιμνημόσυνης δέησης και κατάθεση δάφνινου στεφανιού μνήμης και τιμής στο επιβλητικό μνημείο, που αναγέρθηκε, μετά από ενέργειες της Ένωσης, στην κεντρική πλατεία του χωριού.

Οι στοχευμένες και αξιόλογες πρωτοβουλίες συνεχίζονται, με δικές της ενέργειες και δραστηριότητες και την ευγενική χορηγία της εκτύπωσης υπό της Δημοτικής Αρχής του Δήμου Τζουμέρκων πραγματοποιήθηκε η Β' έκδοση επανυξημένη και βελτιωμένη του βιβλίου του χωριού **"Μαρτυρίες και Μνήμες της Κατοχής"**.

Είναι ένα βιβλίο, στις σελίδες του ξεδιπλώνεται ένα λεπτομερές και εμβριθές ιστορικό του ολοκαυτώματος και το οποίο έχει συνταχθεί κατά πρωτοποριακό, ξεχωριστό και ιδιαίτερο τρόπο, αφού διατηρεί, διασώζει και αξιοποιεί τις προσωπικές μνήμες και μαρτυρίες αρκετών συγχωριανών, οι οποίοι έζησαν τα θλιβερά γεγονότα της εποχής και γεννάει στον αναγνώστη αντιστάσεις, σκέψεις και προβληματισμούς.

Πλέον αυτών περιγράφεται και μνημονεύεται η συμμετοχή των συγχωριανών στα πολεμικά γεγονότα της εποχής και ιδιαίτερα του ελληνοϊταλικού πολέμου του 1940 – 41.

Φιλοξενεί θέσεις και αναλύσεις αξιολογών, έγκριτων και διακεκριμένων επισημόνων σχετικά με την εγκληματική στάση των γερμανικών στρατευμάτων κατοχής, την ελληνική οικονομία κατά τα κατοχικά χρόνια, την εθνική αντίσταση στη περιοχή και τις απαράγραπτες γερμανικές αποζημιώσεις. Επαναλαμβάνουμε ότι τα

εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας δεν ξεχνιούνται και δεν παραγράφονται. Η καταβολή των γερμανικών αποζημιώσεων και η αποπληρωμή του κατοχικού δανείου είναι η ελάχιστη επανόρθωση για τα δεινά και τα θύματα, που υπέστη το χωριό μας κατά την περίοδο της γερμανικής ναζιστικής κατοχής.

Οφείλουμε να κρατάμε τις τραγικές μνήμες των θυμάτων και τις καταστροφές ζωντανές. Το σκηνικό του ολοκαυτώματος πρέπει να το διατηρούμε άσβεστο στη μνήμη μας. Το όσα αναφέρονται και περιγράφονται στο εξαιρετικό βιβλίο “Μαρτυρίες και Μνήμες της Κατοχής” του Μαρτυρικού χωριού Καταρράκτη δεν ανήκουν στο χώρο του μύθου και της φαντασίας, αλλά ανταποκρίνονται πλήρως στη φρίκη της τότε πραγματικότητας.

Το τραγικό γεγονός της πυρπόλησης και των θυμάτων του χωριού δεν μπορεί να περνά και να διαγράφεται, επειδή έτρεξε ο χρόνος ή θέλουμε να το λησμονήσουμε και να το απωθήσουμε. Είναι αδήριτη ανάγκη να το κρατάμε στη μνήμη μας, ως παρόν στη σημασία του, και να το θυμόμαστε ως δυσάρεστο, θλιβερό και καταστροφικό γεγονός, το οποίο κατά ένα παράδοξο τρόπο τείνουμε να το ξεχνάμε.

Με σεβασμό στη μνήμη του πόνου, που είναι ενσωματωμένη σ’ αυτό το “Μαρτυρικό Χωριό” εκφράζω τα θερμά μου συγχαρητήρια και επαινώ την πρωτοβουλία, τους κόπους και την διαρκή δραστηριότητα της Πανελλήνιας Ένωσης Θυμάτων και Φίλων Θυμάτων Μαρτυρικού Χωριού Καταρράκτης Άρτας για την αξιόλογη αυτή προσφορά της και τις συνεχείς προσπάθειές της διατήρησης και τιμής της μνήμης του ολοκαυτώματος και των θυμάτων του.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία.

Θεσσαλονίκη, 26 Οκτωβρίου 2025.